STUDENT EDITION

# כשם שהן תמימים
# כך שנותם תמימים

A sicha of the Rebbe, Shabbos Chayei Sarah 5722. Yiddish and English, section by section.

RESHIMU

THE MAP OF THE SICHA

# Five ideas, three questions, one answer

**1. The questions about Sarah** (sections א)
The Midrash says the righteous are "whole" and so their years are "whole," and it picks Sarah as the example. Why Sarah? What does "whole" add to "righteous"? And why does one cause the other?

**2. Old and come into days** (sections ב–ג)
Avraham was both "old" and "come into days." These are not about looks and age. "Old" is wisdom taken into yourself. "Come into days" is every single day filled with mitzvos.

**3. Torah, mitzvos, and the changing world** (sections ד–ה)
Torah makes the person whole. Mitzvos make the world a home for G-d, and "days" points at the part of the world that keeps changing. The two paths pull apart, and Avraham held both.

**4. Two lines joined** (sections ו–ח)
Before Avraham, in the era of Tohu, each tzaddik walked one line. Avraham joined them, and that is what the Torah does: it makes peace between opposites. The lesson for us is both lines together, with the main stress on "days."

**5. Your shaky mitzvos, and wholeness** (sections ט–יא)
The mitzvos that keep slipping are your mission. "Tamim" means both lines joined, and that wholeness reaches the "years," the things that change. Sarah began it, and Kislev shows it.

THE QUESTION THE SICHA CARRIES

Why does the Midrash say "just as they are whole, so their years are whole," and why is Sarah the one who shows it?

THE ANSWER

"Whole" means joining two opposite kinds of service: making yourself whole, and making the world whole. People who join them make even their changing "years" whole. Avraham and Sarah were the first to do it.

## Hinge moves

- Section ב: the Rebbe refuses the simple reading of "old" and "come into days." They must say something big about Avraham.
- Section ד: "days" means the changing world, and that is where G-d wants a home.
- Section ו: Avraham is the first to join both lines, and Torah is the joining.
- Section ט: the lesson turns inward. The changing world includes your own changing mitzvos.
- Section י: the three questions from Section א are answered.

## How to read the pages

The original Yiddish of the Rebbe is on the right. The English is on the left.
Bold type is the translation. Lighter italic is explanation woven in.
Small raised numbers in the Yiddish are the Rebbe's footnotes, listed in the back.
Read each row on both sides before moving on. Say the Yiddish out loud if you can.

WORDS YOU NEED

# Ten terms

| | |
|---|---|
| **Sicha** | A talk the Rebbe gave, usually at a farbrengen. This one was later edited and printed in Likkutei Sichos. |
| **Tamim (plural temimim)** | Whole, complete, with nothing missing. The key word of this sicha. |
| **Tzaddik** | A righteous person, someone who keeps the Torah fully. |
| **Zakein** | "Old." Our Sages read it as "one who acquired wisdom," the inner completeness of the person. |
| **Ba bayamim** | "Come into days." Every day filled with mitzvos, making the world better. |
| **Dirah betachtonim** | A dwelling for G-d in the lower realms. G-d wants a home in this physical world. That is why the world was made. |
| **Tohu** | Chaos. Huge, separate powers that cannot live together. The first two thousand years of the world are called by this name. |
| **Kav (plural kavim)** | A line, a path of service. The sicha speaks of two lines: inner and outer. |
| **Hiskallelus** | Integration. Different things making room for each other and joining. |
| **Pnimiyus haTorah** | The inner part of the Torah: Kabbalah and Chassidus. |

SECTION א · IDEA 1

# Three questions about Sarah

א

THE BIG IDEA

The Midrash links being "whole" with having "whole years," and picks Sarah to show it. The Rebbe asks three questions and leaves them open.

BEFORE YOU LEARN

The parsha opens with Sarah's passing. The Midrash brings a verse from Tehillim about the "days of the temimim," the whole ones. Watch for three questions. Write them down. You will need them at the end.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

| | | |
|---|---|---|
| וגומר | וגו' | and so on: the verse continues |
| שם הוי"ה | ה' | the Name of G-d, read "Hashem" |
| מען | מ'קען | Yiddish contraction: one, people (מ'קען = one can) |
| שש מאות ושלש עשרה | תרי"ג | the number 613 (the 613 mitzvos) |
| עס | ס'זאל | Yiddish contraction: it (ס'איז = it is) |

| | | |
|---|---|---|
| 1 | **On the verse "And the life of Sarah was…," the Midrash brings the verse "G-d knows the days of the temimim…," and explains it:** *A midrash is a teaching of the Sages on the verses. "Temimim" are people who are whole, complete.* | אויפן פסוק "ויהיו חיי שרה וגו'", ברענגט דער מדרש[1] דעם פסוק[2] "יודע ה' ימי תמימים וגו'", און ער טייטשט: |
| 2 | **"Just as they are whole, so their years are whole." (Just as they, the tzaddikim mentioned in the verse before, are whole,** *The Rebbe now says the Midrash again in Yiddish, in plain words.* | "כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים" (פונקט ווי זיי (די צדיקים - דערמאנט אין פסוק פאר דעם) זיינען גאנצע, |
| 3 | **so too their years are whole.) And the Midrash gives an example of this from Sarah, whose years were whole:** *In Yiddish a name can take an ending, so שרה'ן is simply "Sarah."* | אזוי זיינען אויך זייערע יארן גאנצע). און דער מדרש ברענגט דערויף א דוגמא פון שרה'ן, וואס אירע יארן זיינען געווען תמימים, |
| 4 | **nothing at all was missing from the years that were set for her.** *Every person is given a number of years. Sarah lived all of hers.* | פון די יארן וואס מען האט איר באשטימט האט גארניט געפעלט. |
| 5 | **We need to understand: there were many tzaddikim and righteous women before Sarah and after Sarah,** | דארף מען פארשטיין: עס זיינען דאך געווען א סך צדיקים און צדקניות פאר שרה'ן און נאך שרה'ן, |

| | | |
|---|---|---|
| 6 | **whose years were also whole. So why does the Midrash bring its example from Sarah in particular?** *This is the first question. Keep it in mind until Section י.* | וואס אויך זייערע יארן זיינען געווען תמימים. - פארוואס ברענגט ער א דוגמא דוקא פון שרה'ן? |
| 7 | **The simple answer could be: all tzaddikim, since they kept "You shall serve G-d, your G-d,"** | אין פשטות קען מען ענטפערן: אלע צדיקים, ווי‌באלד זיי האבן מקיים געווען דעם "ועבדתם את ה' אלקיכם", |
| 8 | **and always served G-d, were repaid for it by G-d with the blessing written right there:** *"Der Aibershter," literally "the One Above," is a common Yiddish way of saying G-d.* | זיי האבן שטענדיק געדינט דעם אויבערשטן, האט זיי אויך דער אויבערשטער פאר דעם צוריק־געצאלט מיט דער ברכה וואס שטייט דערביי[3], |
| 9 | **"I will fill the number of your days." He gave them whole, full years. So it is nothing new that their years were whole.** *A "chiddush" is something new or surprising.* | "את מספר ימיך אמלא", ער האט זיי געגעבן גאנצע, פולע יארן. איז קיין חידוש ניט אז זייערע יארן זיינען געווען תמימים |
| 10 | **(And with those tzaddikim from whose set years something was taken away for an outside reason,** | (און ביי די צדיקים, וואס צוליב א זייטיקער סיבה האט מען אראפגענומען פון זייערע באשטימטע יארן, |
| 11 | **something really was missing from their full number of years.** *Footnote 4: the Midrash says five years were held back from Avraham's life.* **) But Sarah passed away suddenly, because of an outside reason:** | האט ביי זיי טאקע געפעלט פון זייער פולער צאל יארן)[4], אבער שרה, וואס איז נפטר געווארן פלוצלונג צוליב א זייטיקער סיבה |
| 12 | **"her soul flew away" at the news of the binding of Yitzchak. So it is something new that even so, her years were whole.** *Footnote 5 gives two readings: she died of grief at the news, or of too much joy.* | - "פרחה נשמתה" פון דער בשורה פון עקידת יצחק[5] - איז עס א חידוש, אז פונדעסטוועגן זיינען אירע יארן געווען גאנצע. |
| 13 | **But since matters of Torah are very exact, we have to say that when the Midrash brings the example of Sarah,** | ווי‌באלד אבער אז ענינים אין תורה זיינען זייער בדיוק, מוז מען זאגן אז דאס וואס דער מדרש ברענגט די דוגמא פון שרה'ן, |
| 14 | **it is not only because of what is new in it, that an outside reason did not touch her "whole years"** | איז עס ניט בלויז צוליב דער נייעס וואס אין דעם, אז א זייטיקע סיבה האט ניט אנגעירט דעם ענין פון שנותם תמימים |

| | | |
|---|---|---|
| 15 | **(which adds nothing to understanding the idea itself), but also, and mainly,** | (וואס דאס גיט דאך ניט צו בהבנת הענין עצמו), נאר אויך, ובעיקר, |
| 16 | **because the content of "their years are whole" has a special connection to Sarah, more than to other tzaddikim.** *So something about Sarah herself must explain it.* | צוליב דעם וואס דער תוכן הענין פון "שנותם תמימים" האט א ספעציעלע שייכות צו שרה'ן, מערער ווי צו אנדערע צדיקים. |
| 17 | **We also need to understand what the Midrash means by the words "they (the tzaddikim) are whole."** | אויך דארף מען פארשטיין, וואס מיינט דער מדרש מיט די ווערטער "הן (די צדיקים) תמימים". |
| 18 | **We cannot say that it means their keeping of the 613 mitzvos,** *מ'קען is short for מען קען, "one can."* | מ'קען ניט זאגן אז ער מיינט זייער מקיים זיין תרי"ג מצוות |
| 19 | **because that is already clear from their being called tzaddikim, even by the simple meaning of the word "tzaddik,"** | - ווייל דאס איז דאך פארשטאנדיק פון דעם וואס זיי ווערן גערופן צדיקים, אפילו לויט דעם פירוש הפשוט פון דעם נאמען צדיק, |
| 20 | **and all the more as the title "tzaddik" is explained in the Tanya.** *Footnote 6: Tanya, chapter 10, where a tzaddik is someone who has fully overcome the evil inside him.* **So the fact that the Midrash uses the title "temimim" here proves that it means one more quality,** | ובפרט ווי דער תואר צדיק וועט ערקלערט אין תניא[6] דערפון וואס דער מדרש באנוצט דא דעם תואר תמימים איז א באוויז אז ער מיינט דא נאך א מעלה, |
| 21 | **in addition to their keeping of the mitzvos. So we need to understand: what is the quality of "they are whole"?** *This is the second question.* | אין צוגאב צו זייער קיום המצוות. דארף מען פארשטיין וואס איז די מעלה פון "הן תמימים". |
| 22 | **One more point: when the Torah compares two things, it is not because of a chance connection,** | נאך א זאך: וען די תורה פארגלייכט צוויי ענינים, איז עס ניט צוליב א צופעליקע שייכות, |
| 23 | **but because one thing is bound up with the other, or is a cause of it. Therefore,** | נאר ווייל איין ענין איז פארבונדן אדער איז א סיבה אויפן צווייטן. דערפאר, |
| 24 | **since the Midrash says "just as they are whole, so their years are whole," it follows that "they are whole" belongs to "their years are whole," or brings it about.** *סז'אל is short for עס זאל, "it should."* | ווי‌באלד דער מדרש זאגט "כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים" איז דערפון פארשטאנדיק אז "הן תמימים" איז שייך אדער ברענגט צו דעם אז סז'אל זיין "שנותם תמימים". |
| 25 | **Seemingly, the fact that they were tzaddikim and did their service in keeping the mitzvos** *"Lechoreh," seemingly: the Rebbe is about to raise a difficulty.* | לכאורה, דאס וואס זיי זיינען געווען צדיקים, און זיי האבן געטאן זייער עבודה אין קיום המצוות, |

| | | |
|---|---|---|
| 26 | **is reason enough for "their years are whole" (and as mentioned above,** | איז א גענוגנדע סיבה צו "שנותם תמימים" (און ווי אויבן דערמאנט, |
| 27 | **through "You shall serve G-d, your G-d" one earns the reward "I will fill the number of your days"). So we need to understand:** | אז דורך "ועבדתם את ה' אלקיכם" האט מען דעם שכר פון "את מספר ימיך אמלא"), דארף מען פארשטיין, |
| 28 | **why does the Midrash connect it specifically to their being whole?** *This is the third question. All three stay open until Section י.* | ווי אזוי פארבינדט עס דער מדרש דוקא דערמיט וואס זיי זיינען געווען תמימים? |

DEEP DIVE

## What does "tamim" mean?

In Hebrew, "tamim" means whole: nothing is missing and nothing is cracked. The Torah calls Noach "tamim," and it tells Avraham, "walk before Me and be tamim." A korban must be "tamim," without a blemish. So when the Midrash calls the righteous "temimim," it is saying more than "they kept the mitzvos." That is already in the word "tzaddik." The Rebbe insists that "tamim" adds something, and that this something is what causes their years to be whole. This is a typical move in the Rebbe's sichos: he notices that a word seems extra and asks what it is doing there. He also takes the words "just as ... so too" seriously. When the Torah compares two things, one must cause the other. So the whole sicha hangs on one question: what kind of wholeness in a person makes their years whole as well? Do not answer yet. The Rebbe takes ten sections to get there, and the answer is built from a second Midrash, about Avraham.

REVIEW

- **What does "temimim" mean?** Whole, complete, with nothing missing.
- **What are the three questions?** Why Sarah? What does "whole" add to "righteous"? Why does being whole cause whole years?
- **What is the simple reason the Midrash picks Sarah?** She died suddenly, at the news of the Akeidah, yet her years were still whole.

TALKING POINTS

- Can a person be righteous but not "whole"? What would that look like?
- Why does the Rebbe insist that "just as ... so too" means a cause?

TAKE IT WITH YOU

The righteous are "whole," and so are their years. Why Sarah, what "whole" adds, and why one causes the other: three questions to carry to the end.

SECTION ב · IDEA 2

## Avraham: "old" and "come into days"

ב

THE BIG IDEA

Avraham was both "old" and "come into days." If that only means looks and age, it says nothing about Avraham. It must mean more.

BEFORE YOU LEARN

A second Midrash, from the same parsha, about Avraham. Look at how the Rebbe refuses an easy answer: if the Torah praises Avraham, the praise must fit someone as great as Avraham.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

| | | |
|---|---|---|
| Rabbi | רבי | ר׳ |
| Azaryah, a name (final letter shortened) | עזריה | עזרי׳ |
| was (final letter shortened) | היה | הי׳ |

| | | |
|---|---|---|
| 1 | **In the same parsha the Midrash says on the verse "And Avraham was old, come into days": "There is a person who has old age but not days,** | אין דער זעלבער סדרה זאגט דער מדרש[7] אויפן פסוק "ואברהם זקן בא בימים": "יש לך אדם שהוא בזקנה ואינו בימים, |
| 2 | **days but not old age; but here, old age matched days, and days matched old age."** | בימים ואינו בזקנה, אבל כאן זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה", |
| 3 | **That is: a person can have only one of the two, either "old" or "come into days,"** | - אז ס׳קען זיין א מענטש וואס האט בלויז איינע פון די ביידע, אדער "זקן" אדער "בא בימים", |
| 4 | **but Avraham had both, "old" and "come into days."** *"Zakein" means old. "Ba bayamim," literally "came into the days," means far along in years.* | אבער אברהם האט געהאט ביידע: "זקן" און "בא בימים". |
| 5 | **The commentators on the Midrash, who explain it simply, learn the meaning here this way:** | די מפרשי המדרש, וואס טייטשן אין פשטות, לערנען דא דעם פשט, |
| 6 | **it can happen that a person is "old" and still not "come into days,"** | אז עס קען געמאלט זיין אז א מענטש זאל זיין "זקן" און דאך ניט "בא בימים" |
| 7 | **like Rabbi Elazar ben Azaryah, who became "old" at eighteen,** *Footnote 8: Berachos 28a. When he was made head of the Sages at eighteen, his beard turned white.* | - ווי ר׳ אלעזר בן עזרי׳ וואס איז געווארן א "זקן" צו אכצן יאר[8] |

| | | |
|---|---|---|
| 8 | **and a person can also be "come into days" without "old age": old in years, but young in how he looks.** | - און ס'קען אויך זיין "בא בימים" אן "זקנה", אז זייענדיק אלט אין יארן איז ער יונג לויטן אויסזען. |
| 9 | **By this explanation it is hard to understand: seemingly, these two qualities, "old" and "come into days,"** | לויט דעם פירוש איז ניט פארשטאנדיק: לכאורה זיינען די צוויי מעלות -"זקן" און "בא בימים" |
| 10 | **are outward, side qualities that do not express the greatness of Avraham our father. "Avraham was one":** *Footnote 9: Yechezkel 33:24.* | - אויסערלעכע זייטיקע מעלות וואס דריקן ניט אויס די גרויסקייט פון אברהם אבינו: "אחד הי' אברהם"[9] |
| 11 | **(the only one in his time who served the One G-d); the first who "began to give light,"** *Footnote 10: Shemos Rabbah 15:26.* | (דער איינציקער אין זיין צייט וואס האט געדינט צו ה' אחד); דער ערשטער ש"התחיל להאיר"[10], |
| 12 | **who began to light up the world with G-dliness;** | וואס האט אנגעהויבן באלייכטן די וועלט מיט ג־טלעכקייט; |
| 13 | **Avraham our father was the one with whom the era of "two thousand years of Torah" began** *Footnote 11: Avodah Zarah 9a. The Sages divide history into eras of two thousand years.* | אברהם אבינו איז געווען דער מיט וועמען עס האט זיך אנגעפאנגען די תקופה פון "שני אלפים תורה"[11] |
| 14 | **(to learn Torah and spread it in the world). But since the Torah describes Avraham with these two qualities, it is clear** | (צו לערנען און פארשפרייטן תורה אין וועלט). פון דעם אבער וואס די תורה באצייכנט אברהם'ען מיט די צוויי מעלות, איז פארשטאנדיק, |
| 15 | **that they do express the special greatness of Avraham our father.** *So "old" and "come into days" must mean something deeper than looks and age.* | אז אין זיי דריקט זיך אויס די באזונדערע גרויסקייט פון אברהם אבינו. |

DEEP DIVE

## Why the Rebbe rejects the easy answer

The commentators read "old" and "come into days" simply. Some people look old while still young, like Rabbi Elazar ben Azaryah, whose beard turned white at eighteen. Others are old in years but look young. Avraham, they say, had both: he looked his age. The Rebbe does not say this is wrong. He says it is not enough. Avraham was the one person of his time who served the One G-d. He was the first to bring the light of G-dliness into the world. The era of Torah began with him. When the Torah praises such a person, the praise must say something about his greatness. A white beard does not. This is a basic rule of learning a sicha: the Torah is exact, and its praise fits the person it describes. So the Rebbe goes looking for a meaning of "old" and "come into days" that tells us who Avraham really was.

REVIEW

- **How do the commentators read "old" and "come into days"?** As looks and age: some look old while young, some are old but look young.
- **Why is that not enough for the Rebbe?** Those are outer qualities. They say nothing about Avraham's greatness.

TALKING POINTS

- Why should praise in the Torah always fit the greatness of the person?

TAKE IT WITH YOU

The Torah's praise of Avraham must fit Avraham. So "old" and "come into days" must mean more than looks and age.

SECTION ג · IDEA 2

# Buying wisdom, filling the days

ג

THE BIG IDEA

"Old" means wisdom you take into yourself. "Come into days" means every day filled with mitzvos. One faces in, the other faces out.

BEFORE YOU LEARN

Here the Sages give the deeper meaning of the two words. Notice the proof in the last part: why it matters that the mitzvos were spread over every day.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

| | | |
|---|---|---|
| רז"ל | רבותינו זכרונם לברכה | our Sages, of blessed memory |

| | | |
|---|---|---|
| 1 | **Our Sages explain the qualities "old" and "come into days": "Zakein: this is one who has acquired wisdom" (the one called "zakein" is the one who "buys" wisdom);** *Footnote 12: Kiddushin 32b. The word זקן is read as זה קנה, "this one acquired."* | די מעלות פון "זקן" און "בא בימים" טייטשן רז"ל: "זקן - זה שקנה חכמה"[12] (זקן וועלט געפונען דער וואס "קויפט" חכמה); |
| 2 | **"come into days": he came with all his days,** *Footnote 13: the Zohar and other sources.* | "בא בימים" - ער איז געקומען מיט אלע טעג[13], |
| 3 | **meaning that there was not one day on which Avraham did not keep mitzvos** | אז עס האט ניט געפעלט קיין איין טאג אין וועלכן אברהם האט ניט מקיים געווען מצוות |
| 4 | **(whatever counted as a mitzvah in his time, before the Torah was given).** | (דאס וואס איז געווען מצוה אין זיינע צייטן, פאר מתן תורה). |
| 5 | **That is to say, the two qualities belong to two separate kinds:** | דאס הייסט, אז די צוויי מעלות טיילן זיך אין צוויי באזונדערע סוגים: |
| 6 | **the quality of "old" has to do with the completeness of his own soul: he acquired wisdom within himself.** | די מעלה פון "זקן" האט צו טאן מיט דער שלימות פון זיין נשמה, אז ער האט קונה געווען חכמה בנפשו. |
| 7 | **And the quality of "come into days" is what he accomplished in the days and drew down into them:** | און די מעלה פון "בא בימים" באשטייט אין דעם וואס ער האט אויפגעטאן און ממשיך געווען אין די ימים, |
| 8 | **he filled every day with mitzvos.** *One quality faces inward, the other faces outward.* | אז יעדן טאג האט ער אויסגעפילט מיט מצוות. |

| | | |
|---|---|---|
| 9 | **This explains the exact wording "come into days," that every day was filled with mitzvos:** | דערמיט איז פארשטאנדיק דער דיוק "בא בימים", אז יעדער טאג איז אנגעפילט מיט מצוות: |
| 10 | **if keeping the mitzvos mattered only for the completeness of his soul,** | ווען דער קיום המצוות וואלט געווען נוגע נאר צו דער שלימות פון זיין נשמה, |
| 11 | **then it would make no difference whether he kept mitzvos on every single day,** | וואלט דאן ניט געווען קיין אונטערשייד צי ער איז מקיים יעדן טאג באזונדער מצוות, |
| 12 | **or kept the same number of mitzvos in just one day out of all those days,** | אדער ער איז מקיים די זעלבע צאל מצוות במשך פון בלויז איין טאג פון די אלע טעג, |
| 13 | **because as far as his soul is concerned, it has the same number of mitzvos either way. So we must say** | ווייל אין שייכות צו זיין נשמה האט ער דאך אלץ די זעלבע צאל מצוות. מוז מען דעריבער זאגן, |
| 14 | **that the quality of "come into days" is to accomplish something in the days themselves,** | אז די מעלה פון "בא בימים" איז צו אויפטאן אין די טעג, |
| 15 | **and that is why the point is made here that every day was full of mitzvos.** *If the goal were only the person, the calendar would not matter. Because the goal is the days, each day has to be reached.* | דערפאר איז דא באוואַרנט געווארן אז יעדער טאג איז געווען מלא מיט מצוות. |

DEEP DIVE

## Inside and outside

Chassidus often speaks about two kinds of service. One is inward: refining yourself, understanding more, feeling more, becoming a better vessel for G-dliness. The other is outward: doing things in the world, helping others, making physical things holy. The Sages read "zakein" as "zeh shekanah chochmah," one who has acquired wisdom. Acquiring is a strong word. What you buy becomes yours. So "zakein" is the person whose wisdom has become part of him. "Ba bayamim" is different. It is measured in days, not in the person. The proof is clever: if mitzvos only made the person better, it would not matter whether he did a hundred mitzvos in one day or one a day for a hundred days. The count would be the same. The Torah stresses every day, so the mitzvos must be doing something to the days themselves, to the world and its time. Keep these two directions in mind. The whole sicha is built on them.

REVIEW

- **What does "zakein" mean according to the Sages?** "One who acquired wisdom."
- **What does "ba bayamim" mean?** He came with all his days: no day without mitzvos.
- **Why does the word "days" matter?** If mitzvos only helped the person, the number of days would not matter. So they must do something to the days themselves.

TALKING POINTS

- Is it better to do ten mitzvos today or one a day for ten days? What does this section say?
- Which comes more easily to you, the inward work or the outward work?

TAKE IT WITH YOU

"Old" is wisdom you make your own. "Come into days" is every day filled with mitzvos. One is about you, the other about the world.

SECTION ד · IDEA 3

# Torah and mitzvos, and the changing world

ד

THE BIG IDEA

Torah makes the soul whole. Mitzvos make the world a home for G-d. "Days" points at the lowest part of the world, the part that changes.

BEFORE YOU LEARN

The Rebbe explains the two words through the difference between Torah and mitzvos. Then he looks closely at the word "days" and asks what kind of world it describes.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

| | | |
|---|---|---|
| הקב"ה | הקדוש ברוך הוא | the Holy One, blessed be He |
| אא"וו | און אזוי ווייטער | Yiddish: and so on |

| | | |
|---|---|---|
| 1 | **The explanation of the matter: the general difference between Torah and mitzvos is this. Torah, the wisdom of the Holy One, blessed be He, is intellect and spirituality,** *Footnote 14: Tanya, chapters 23 and 37.* | די ערקלערונג פון דעם ענין: דער אלגעמיינער אונטערשייד צווישן תורה און מצוות איז[14], וואס תורה -חכמתו של הקב"ה - איז שכל ורוחניות, |
| 2 | **and through learning Torah a Jew reaches completeness in his soul. Mitzvos are clothed in physical things,** *גשמיות'דיקע is a Yiddish adjective made from* גשמיות, *"physicality."* | און דורך דעם וואס א איד לערנט תורה קומט צו שלימות אין זיין נפש; מצוות זיינען אנגעטאן אין גשמיות'דיקע זאכן, |
| 3 | **so their purpose is mainly not so much the completeness of his soul, as to light up the physical world,** | איז זייער ענין בעיקר ניט אזוי צוליב דער שלימות פון זיין נפש נאר צוליב באלייכטן די גשמיות'דיקע וועלט, |
| 4 | **to make the world a dwelling for G-d, blessed be He, in the lower realms.** *"Dirah betachtonim," a home for G-d down here, is the purpose of creation in Chassidus.* | מאכן פון וועלט א דירה לו יתברך בתחתונים. |
| 5 | **That is why, when it speaks of wisdom (Torah), the wording is "who acquired wisdom": he took the wisdom of Torah into his soul.** | דערפאר, ווען עס רעדט זיך וועגן חכמה (תורה), איז דער לשון "שקנה חכמה", ער האט אריינבאקומען חכמה פון תורה בנפשו; |
| 6 | **And when it speaks of mitzvos, the wording is "come into days,"** | און ווען עס רעדט זיך וועגן מצוות, איז דער לשון "בא בימים", |

| | | |
|---|---|---|
| 7 | **because through keeping the mitzvos he refined this world, and the world belongs to the category of time: "days."** *"Zikuch" means refining, making something purer.* | דורך קיום המצוות האט ער אויפגעטאן א זיכוך אין עולם הזה, וואס וועלט איז אין דעם גדר פון זמן, "ימים". |
| 8 | **And with the exact word "days" it means to stress the kind of physical world that is subject to the changes of time** | און מיט דעם דיוק פון לשון "ימים" מיינט ער צו אונטערשטרייכן אוא גשמיות וואס איז אונטערגעוואורפן די ענדערונגען פון זמן |
| 9 | **(change is the main thing that time is). For there are physical things that are "as strong as on the day they were created,"** *Footnote 15: Yerushalmi Berachos 1:1.* | (וואס שינויים איז דער עיקר ענין פון זמן). ווייל עס זיינען פאראן גשמיות'דיקע זאכן וואס זיינען "חזקים כיום הבראם"[15], |
| 10 | **like the host of heaven, the sun, the stars and so on, whose strength time does not change;** | ווי די צבא השמים, די זון, די שטערן אא"וו, וואס זמן ווירקט ניט קיין ענדערונגען אין זייער חוזק, |
| 11 | **they are always as strong as on the day they were made. And on earth too there are things that are eternal,** | זיי זיינען אלעמאל אזוי שטארק ווי אין טאג פון זייער באשאפן. און אויך אין ארץ זיינען פאראן זאכן וואס זיינען נצחיים, |
| 12 | **like the Mishkan, the Ark and the anointing oil that Moshe Rabbeinu made, which were hidden away and stay whole forever.** *Footnotes 16 and 17: Sotah 9a; Kereisos 5b; Rambam, Laws of the Chosen House 4:1.* | ווי דער משכן[16], ארון און שמן המשחה[17] וואס משה רבינו האט געמאכט, וואס זיינען באהאלטן געווארן און זיינען אייביק גאנץ. |
| 13 | **But the main purpose of creation is to make a dwelling for G-d in the lower realms, in the world "than which there is nothing lower,"** *Footnote 18: Tanya, chapter 36.* | אבער דער עיקר כוונת הבריאה איז צו מאכן א דירה פאר דעם אויבערשטן בתחתונים, "שאין תחתון למטה ממנו"[18], |
| 14 | **in the very lowest things of this world, the things that fall under the changes of time.** | אין די גאר נידעריקסטע ענינים פון עולם הזה וואס פאלן ארונטער די שינויים פון זמן. |
| 15 | **That is what "come into days" stresses.** | וואס דאס איז די הדגשה פון בא בימים. |

DEEP DIVE

## A home for G-d down here

The Midrash says that G-d wanted a dwelling in the lower realms, "dirah betachtonim." The Tanya (chapter 36) explains that "lower" means this world, the place where G-dliness is most hidden. That is the purpose of all of creation: not the high spiritual worlds, but here. Mitzvos are the way it happens. A mitzvah takes something physical, like wool for tzitzis, money for tzedakah, an hour of time, and makes it a place where G-d's will is done. In this section the Rebbe adds a sharper point. Even in this world, some things barely change: the sun and the stars, or the Ark and the Mishkan, which last forever. Those are physical, but they are not the "lowest." The lowest is what changes all the time, what wears out, rises and falls. The word "days" points there, because time is change. So the real home for G-d is built in the most changing part of life.

REVIEW

- **What is the difference between Torah and mitzvos here?** Torah makes the soul whole. Mitzvos light up the physical world.
- **Why are the stars and the Ark not the "lowest" things?** They do not change with time. The lowest is what changes.

TALKING POINTS

- What is the most "changing" part of your own life? Could it be a home for G-d?

TAKE IT WITH YOU

Torah perfects you. Mitzvos build G-d's home in the world, especially in the parts that change.

SECTION ה · IDEA 3

# Two opposite paths, held by one man

ה

THE BIG IDEA

Making yourself whole and fixing the world are opposite paths. Most people get one. Avraham had both.

BEFORE YOU LEARN

A story about Rabbi Yosef Karo shows how hard it is to hold both paths. Then back to Avraham, who held both.

| | | |
|---|---|---|
| 1 | **This was the greatness of Avraham our father: in him both qualities were together, "in old age" (his own completeness) and "in days"** | דאס איז געווען די גרויסקייט פון אברהם אבינו, וואס ביי אים זיינען געווען צוזאמען ביידע מעלות: "בזקנה" (אייגענע שלימות) און "בימים" |
| 2 | **(what he accomplished in the world), even though these two things are of two completely separate and opposite kinds,** | (אויפגעטאן אין וועלט), כאטש די צוויי זאכן זיינען פון צוויי גאנץ באזונדערע, קעגנגעזעצטע סוגים, |
| 3 | **and not everyone can hold both levels together. It is told in the book Maggid Meisharim** *Footnote 19: in several places. The book records what a heavenly teacher, the "Maggid," told Rabbi Yosef Karo.* | און ניט אלע קענען האלטן ביי ביידע מדריגות צוזאמען. עס ווערט דערציילט אין ספר מגיד מישרים[19], |
| 4 | **that the Beis Yosef was promised that he would merit to be burned for the sanctification of G-d's Name.** *The Beis Yosef is Rabbi Yosef Karo, author of the Shulchan Aruch.* | אז מ'האט צוגעזאגט דעם בית יוסף אז ער וועט זוכה זיין צו פארברענט ווערן אויף קידוש השם. |
| 5 | **But for a certain reason, in the end, he did not merit it.** | אבער מצד א געוויסער סיבה האט ער לפועל דערצו ניט זוכה געווען. |
| 6 | **Now it is clear that if he had merited to die for the sanctification of G-d's Name,** | איז פארשטאנדיק, אז אויב ער וואלט זוכה געווען צו אומקומען אויף קידוש השם, |
| 7 | **which is a matter that concerns his own soul ("old"),** | - וואס דאס איז אן ענין וואס איז נוגע צו זיין נפש (זקן) |
| 8 | **he would not have been able to write the Shulchan Aruch, from which instruction went out to all of Israel** | -וואלט ער ניט געהאט די מעגלעכקייט צו מחבר זיין דעם שולחן ערוך, שממנו יצאה הוראה לכל ישראל |

| | | |
|---|---|---|
| 9 | **(and someone else would then have written the Shulchan Aruch).** | (און עמעצער אנדערש וואלט דאן מחבר געווען דעם שולחן ערוך); |
| 10 | **And in fact he did write the Shulchan Aruch: he accomplished in the world ("come into days"),** | און לפועל האט ער טאקע מחבר געווען דעם שולחן ערוך -ער האט אויפגעטאן אין וועלט (בא בימים) |
| 11 | **but he did not merit mesirus nefesh,** *giving up his life for G-d,* | - אבער ער האט ניט זוכה געווען צו מסירות נפש, |
| 12 | **which mattered more for the completeness of his soul, and so it was counted as a punishment for him.** *He could not have both. One good shut out the other.* | וואס צו שלימות פון זיין נפש איז דאס געווען מערער נוגע און דעריבער איז דאס פארעכנט אלס אן עונש פאר אים. |
| 13 | **But in Avraham our father both qualities were complete,** | אבער ביי אברהם אבינו זיינען געווען ביידע מעלות בשלימות, |
| 14 | **both in his service with himself and in his service of lighting up the world, as brought earlier from the Midrash, that Avraham "began to give light."** | סיי אין דער עבודה מיט זיך און סיי אין דער עבודה פון באלייכטן די וועלט, ווי געבראכט פריער פון מדרש, אז אברהם "התחיל להאיר". |

DEEP DIVE

## Mesirus nefesh and the Shulchan Aruch

Mesirus nefesh means giving yourself over completely to G-d, even your life. For the soul, it is the highest point. Rabbi Yosef Karo, the Beis Yosef, was told by his heavenly teacher that he would die for the sanctification of G-d's Name. It did not happen. Instead he lived and wrote the Shulchan Aruch, the code of law that all of Israel follows to this day. The Rebbe points out that the two could not both happen. If he had given his life, someone else would have written the Shulchan Aruch. Because he wrote it, he did not reach the peak his soul longed for, and the Maggid counted that as a loss. This shows how opposite the two paths are: the soul's own completeness, and the work that changes the world. Even a giant like the Beis Yosef got one, not both. That is what makes Avraham unusual.

REVIEW

- **What was the Beis Yosef promised?** That he would die for the sanctification of G-d's Name.
- **Why could he not have both?** If he had died, he could not have written the Shulchan Aruch.

TALKING POINTS

- Have you ever had to choose between two good things? What did you choose and why?

TAKE IT WITH YOU

The two paths are opposites, and even great people usually get one. Avraham had both, fully.

SECTION ו · IDEA 4

# Tohu and Torah: the work of joining

ו

THE BIG IDEA

The Torah joins heaven and earth. Avraham started that joining by holding both lines. Before him, in Tohu, everyone had only one.

BEFORE YOU LEARN

This is the longest section. It explains why the Torah era begins with Avraham. Follow the parable of the king, and then the idea of Tohu: powers that cannot share space.

NEW IN THIS SECTION חידושי

| | | |
|---|---|---|
| and so on | וכולי | וכו׳ |
| Yiddish: that is, meaning | דאס הייסט | ד. ה. |
| Rambam, Maimonides | רבי משה בן מימון | רמב״ם |

| | | |
|---|---|---|
| 1 | **With this we will also understand the saying of the Gemara brought earlier,** | על פי זה וועט מען אויך פארשטיין דעם פריער־געבראכטן מאמר פון גמרא, |
| 2 | **that the "two thousand years of Torah" began from Avraham our father:** | אז פון אברהם אבינו האבן זיך אנגעהויבן די "שני אלפים תורה", |
| 3 | **because with Avraham's service, the preparation for the giving of the Torah began,** | ווייל מיט דער עבודה פון אברהם'ען האט זיך אנגעהויבן די הכנה צו מתן תורה, |
| 4 | **as has been explained many times on "the deeds of the fathers are a sign for the children," that the service of the Avos** *Footnote 20 points to an earlier talk in this volume, on Lech Lecha.* | ווי געזעדט כמה פעמים דעם פשט פון "מעשה אבות סימן לבנים"[20], אז די עבודה פון די אבות |
| 5 | **(the first of whom is Avraham our father) was a preparation for the giving of the Torah.** | - וואס דער ערשטער פון זיי איז אברהם אבינו - איז געווען א צוגרייטונג צו מתן תורה. |
| 6 | **What the giving of the Torah accomplished was to bind and unite above with below, as the Midrash says:** *Footnote 21: Shemos Rabbah 12:3.* | דער אויפטו פון מתן תורה איז צו פארבינדן און פאראייניקן מעלה מיט מטה, ווי עס שטייט אין מדרש[21]: |
| 7 | **"A parable: to what is this like? To a king who decreed: the people of Rome shall not go down to Syria, and the people of Syria shall not go up to Rome.** | "משל למה הדבר דומה למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסוריא ובני סוריא לא יעלו לרומי, |

| | | |
|---|---|---|
| 8 | **So too, when the Holy One, blessed be He, created the world, He decreed: 'The heavens are heavens for G-d, and the earth He gave to people.'** | כך כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, |
| 9 | **When He wished to give the Torah, He cancelled the first decree and said: the lower ones shall go up to the upper ones, and the upper ones shall come down to the lower ones, and so on."** *This part is the Midrash in Hebrew.* | כשביקש ליתן התורה בטל גזירה ראשונה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים וכו'" |
| 10 | **Before the giving of the Torah there was a decree that heaven be separate and earth be separate, that is,** | - פאר מתן תורה איז געווען א גזירה אז שמים זאלן זיין באזונדער און ארץ באזונדער, ד. ה. |
| 11 | **that spiritual and physical should not be joined. And at the giving of the Torah, G-d cancelled the decree** | אז רוחניות מיט גשמיות זאלן ניט זיין פארבונדן, און ביי מתן תורה האט דער אויבערשטער די גזירה מבטל געווען, |
| 12 | **and gave the power, through keeping the mitzvos, to join and unite heaven with earth.** A *mitzvah takes a physical thing, like leather or wool, and makes it holy.* | און האט געגעבן דעם כוח, דורך קיום המצוות, צו מחבר זיין און מייחד זיין שמים מיט ארץ. |
| 13 | **And the preparation for joining above and below at the giving of the Torah** | און די הכנה צום חיבור פון מעלה און מטה ביי מתן תורה, |
| 14 | **was begun by Avraham our father, in that above and below were united in his service. Above:** | האט אנגעהויבן אברהם אבינו דורך דעם וואס אין זיין עבודה האבן זיך פאראייניקט דער מעלה מיטן מטה. מעלה |
| 15 | **the service that concerns the completeness of his soul ("old"). And below: the service of accomplishing in the physical world ("come into days").** | - די עבודה וואס איז נוגע לשלימות נשמתו (זקן); און מטה - די עבודה צו אויפטאן אין גשמיות (בא בימים). |
| 16 | **The tzaddikim who lived before Avraham our father, in the "two thousand years of Tohu" (the first two thousand years after the world was created,** | די צדיקים וואס זיינען געווען פאר אברהם אבינו, אין די "שני אלפים תוהו" (די ערשטע צוויי טויזנט יאר פון דער וועלט־באשאפונג, |
| 17 | **which were "Tohu," without the giving of the Torah, and without even the preparation for it),** *"Tohu" means chaos, emptiness. See the deep dive below.* | וואס זיינען געווען "תוהו", אן ענין מתן תורה אפילו ניט די הכנה לזה), |

| | | |
|---|---|---|
| 18 | **served in only one line of the two kinds of service** *A "kav" is a line, a path of service.* | איז זייער עבודה געווען בלויז אין איין קו פון די צוויי סארטן עבודה |
| 19 | **(as is known, the attributes of Tohu had no integration: no attribute made room for another):** *Footnote 22: the Alter Rebbe's discourse "Veha'aretz haysah tohu" (5568), and Likkutei Torah, Emor.* | (כידוע אז אין מדות פון תוהו[22] איז ניט געווען קיין התכללות, יעדער מדה האט ניט געגעבן קיין ארט פאר א צווייטער): |
| 20 | **either the service of "old" alone (like Ben Azzai, whose service was in the way of Tohu,** | אדער די עבודה פון "זקן" אליין (אזוי ווי בן עזאי, וואס זיין עבודה איז געווען אין אן אופן פון תוהו, |
| 21 | **not "made to be lived in"** *a phrase from Yeshayahu 45:18: G-d made the world to be settled* **; he said, "My soul desires Torah,"** *Footnote 23: Yevamos 63b.* | ניט -לשבת יצרה, האט ער געזאגט[23] "נפשי חשקה בתורה", |
| 22 | **and gave himself only to learning Torah, and did not want to deal with the world),** | ער האט זיך אפגעגעבן נאר מיט לערנען תורה און ניט געווואלט האבן צו טאן מיט וועלט), |
| 23 | **or the service of "come into days" alone. Only Avraham our father joined both lines together in his service.** *Footnote 24 explains why that second group still left the world "in darkness": without acquired wisdom, the light they drew down stayed hidden.* | אדער די עבודה פון "בא בימים" אליין[24]. ערשט אברהם אבינו האט פארבונדן אין עבודה ביידע קוים צוזאמען. |
| 24 | **And that is why the Midrash stops to bring out both qualities specifically with Avraham,** | און דערפאר שטעלט זיך דער מדרש און ברענגט ארויס די ביידע מעלות דוקא ביי אברהם'ען |
| 25 | **even though the qualities "old, come into days" together were true also of Yehoshua and David** | - הגם די מעלות פון "זקן בא בימים" צוזאמען זיינען געווען אויך ביי יהושע און דוד |
| 26 | **(as the Midrash brings there): because Avraham our father was the first to set up the path of joining both lines,** | (ווי עס ווערט געבראכט אין מדרש דארטן) - ווייל אברהם אבינו איז געווען דער ערשטער וואס האט איינגעשטעלט דעם דרך פון מחבר זיין ביידע קוים, |
| 27 | **and with him the "two thousand years of Torah" began,** | און מיט אים האבן זיך אנגעהויבן די "שני אלפים תורה", |
| 28 | **and the way of Torah is to unite and include different lines, as the Rambam writes:** *Footnote 25: end of the Laws of Chanukah.* | וואס דער סדר פון תורה איז צו פאראייניקן און כולל זיין פארשידענע קוים, ווי עס שטייט אין רמב"ם[25]: |

| | | |
|---|---|---|
| 29 | **"The whole Torah was given to make peace in the world."** *The Rebbe repeats the Rambam's Hebrew in Yiddish, word for word.* | "שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם" (די גאנצע תורה איז געגעבן געווארן צו מאכן שלום אין וועלט), |
| 30 | **And peace means joining and blending things that need peace to be made between them.** *Peace is not sameness. It is opposites held together.* | און דער ענין פון שלום איז דאך חיבור והתכללות פון ענינים וואס נויטיקן זיך אין מאכן שלום צווישן זיי. |

DEEP DIVE

## Tohu and Tikkun

In Chassidus, "Tohu" names a state of huge, intense powers that cannot live together. Each one fills all the space and leaves no room for any other. Because they cannot make room, they break. "Tikkun" is the opposite: powers that make room for each other and join. Kindness includes some discipline, and discipline includes some kindness. This joining is called hiskallelus, integration. The Sages divide history: two thousand years of Tohu, two thousand years of Torah, and two thousand years of Mashiach. The Rebbe uses this map. Before Avraham there were great tzaddikim, but each walked one line, like Ben Azzai, who only wanted to learn Torah. That is the style of Tohu: strong, true, and alone. Avraham began Tikkun by joining the two lines. At Mattan Torah G-d cancelled the decree that kept heaven and earth apart. So Torah is the power to join, and the Rambam says the whole Torah was given to make peace.

REVIEW

- **What did G-d cancel at Mattan Torah?** The decree that heaven and earth stay apart.
- **What was the service of tzaddikim before Avraham like?** One line only, like Ben Azzai, who only wanted to learn.
- **What does the Rambam say about the whole Torah?** It was given to make peace in the world.

TALKING POINTS

- What is the difference between peace and sameness?
- Why would powers that cannot share space have to break?

TAKE IT WITH YOU

Torah joins heaven and earth. Avraham began it by joining both lines. Peace is opposites held together.

SECTION ו · IDEA 4

## The lesson: both lines together

ז

THE BIG IDEA

Some people only fix the world and forget themselves. Some only work on themselves and help no one. The lesson: both together.

BEFORE YOU LEARN

A short section. Every Torah story is a lesson. Ask yourself which of the two types described here you lean toward.

| | | |
|---|---|---|
| 1 | **Like all the stories of the Torah, the story of "And Avraham was old, come into days" is also a lesson for our service.** *Footnote 26: Zohar III, 53b. A "hora'ah" is an instruction for how to live.* | אזוי ווי אלע סיפורים פון תורה איז אויך דער סיפור פון "ואברהם זקן בא בימים" א הוראה[26] אין אונזער עבודה. |
| 2 | **There are people who are always chasing only after getting things done in the world, and they forget what is going on with themselves.** | עס זיינען דא אזעלכע וואס יאגן זיך כסדר נאר צו אויפטאן אין וועלט און אויף דעם וואס עס טוט זיך מיט זיי אליין פארגעסן זיי; |
| 3 | **Others chase only after gaining acquisitions for their own soul, so they are always busy with themselves,** | אנדערע, ווידער, יאגן זיך נאר צו איינשאפן קנינים פאר זייער נפש, זיינען זיי כסדר פארנומען מיט זיך |
| 4 | **because the more inner acquisitions a person takes in, the more pain he has over what he is still missing:** | - ווייל וואס מער קנינים נפשיים א מענטש באקומט אריין, אלץ מער ווייטיק האט ער דערפון וואס עס פעלט אים נאך, |
| 5 | **"One who adds knowledge adds pain," and "One who has a hundred wants two hundred" (whoever has a hundred wants two hundred, in acquisitions of the soul too)** *Footnotes 27 and 28: Koheles 1:18; Koheles Rabbah 1:13.* | "ויוסיף דעת יוסיף מכאוב"[27], און "מי שיש לו מנה רוצה מאתים"[28] (ווער עס האט הונדערט וויל צוויי הונדערט, אויך אין קניני הנפש) |
| 6 | **and they do nothing to light up the people and places around them.** | -און זיי טוען ניט אויף צו באלייכטן די סביבה ארום זיי. |
| 7 | **On this, the lesson of "old, come into days" is that both lines must be there together, because, as said earlier, the way of Torah is unity and integration.** | איז אויף דעם די הוראה פון "זקן בא בימים" אז עס דארפן זיין ביידע קוים צוזאמען, ווייל ווי געזעדט פריער, איז דער סדר פון תורה יחוד והתכללות. |

DEEP DIVE

## Why the hungry soul forgets others

The Rebbe describes two kinds of people. The first is always busy doing things in the world and forgets to work on himself. The second only works on himself, and the Rebbe gives a sharp reason why such a person never looks up. The more you understand, the more you see what you are still missing. Koheles says, "One who adds knowledge adds pain." The Sages say, "One who has a hundred wants two hundred." This is true of money, and it is true of spiritual growth. A person who only chases inner growth will always feel he is not there yet, so he never has time for anyone else. The lesson of "old, come into days" cuts both ways. Do not let your work in the world make you forget yourself. And do not let your work on yourself become a reason to ignore the people around you.

REVIEW

- **What are the two types of people described?** Those who only work in the world, and those who only work on themselves.
- **Why does the second type never help others?** The more he grows, the more he feels what he is missing.

TALKING POINTS

- Which of the two types do you lean toward? What would balance look like for you?

TAKE IT WITH YOU

Do not forget yourself while fixing the world. Do not forget the world while fixing yourself.

SECTION ח · IDEA 4

# Why Chassidus leans toward "days"

ח

THE BIG IDEA

Both lines are needed, but the main stress is on "days," because that gives G-d pleasure. Today, in a world of constant change, this matters most.

BEFORE YOU LEARN

Both lines are needed, but one gets the main stress. The proof comes from a Mishnah in Pirkei Avos. Then the Rebbe speaks about his own time and place.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

| | |
|---|---|
| הויי | הוי״ה the four-letter Name of G-d, read "Havayah" |

| | | |
|---|---|---|
| 1 | **Although both lines must be there, Chassidus still puts the main stress on the service of "come into days."** | הגם אז עס מוזן זיין ביידע קוים, פונדעסטוועגן לייגט חסידות מער דעם עיקר־הדגשה אויף דער עבודה פון "בא בימים". |
| 2 | **We will understand this from how Chassidus explains the saying of our Sages: "One hour of teshuvah and good deeds in this world is better than all the life of the World to Come"** *Footnote 29: Avos 4:17.* | וועט מען עס פארשטיין לויט דעם ווי חסידות איז מבאר דעם מאמר רז״ל[29] "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא" |
| 3 | **(that is: one hour of teshuvah and good deeds in this world is better than a whole life in the World to Come).** *The Rebbe repeats the Mishnah in Yiddish.* | (עס איז בעסער איין שעה פון תשובה און מעשים טובים אויף דער וועלט פון דעם גאנצן לעבן אין עולם הבא). |
| 4 | **For the life of the World to Come, however high it may be, is only the pleasure that the created being has,** | ווייל חיי העולם הבא ווי הויך דאס זאל ניט זיין, איז עס נאר דער תענוג וואס דער נברא האט, |
| 5 | **but from the service of teshuvah and good deeds, the Creator has pleasure,** | אבער פון דער עבודה אין תשובה ומעשים טובים האט תענוג דער בורא, |
| 6 | **and the Creator's pleasure is beyond comparison higher than the pleasure of the created, because the created has no comparison at all to the Creator.** | וואס דער תענוג הבורא איז באין ערוך העכער פון תענוג הנברא, ווייל נברא האט דאך קיין שום ערך ניט לגבי בורא, |
| 7 | **That is why one hour of teshuvah and good deeds in this world is much better than all the pleasure in the World to Come.** | און דערפאר איז א סך בעסער איין שעה פון תשובה און מעשים טובים אין עולם הזה פון דעם גאנצן תענוג אין עולם הבא. |

| | | |
|---|---|---|
| 8 | **In the same way, the service of "old" (the completeness of one's own soul) has no comparison to the service of "come into days,"** | על דרך זה האט די עבודה פון "זקן" (שלימות נפשו) קיין ערך ניט לגבי דער עבודה פון "בא בימים", |
| 9 | **for it is specifically through the work of dealing with the world that the purpose of a dwelling below is carried out, and that brings pleasure to the Creator.** | וואס דוקא דורך דער עבודה פון טאן מיט וועלט פירט זיך אויס די כוונה פון דירה בתחתונים און דאס ברענגט תענוג צום בורא. |
| 10 | **That is why the Rebbeim urged so strongly that the highest purpose be carried out specifically in the very lowest matters,** | דערפאר האבן די רביים אזויפיל געמאנט די אויספירונג פון דער כוונה עליונה דוקא אין ענינים תחתונים ביותר, |
| 11 | **down to physical matters that fall very strongly under the changes of time.** | ביז צו ענינים גשמיים וואס פאלן אונטער די שינויים פון זמן גאר שטארק. |
| 12 | **The purpose and main part of the work of a dwelling below is much greater in our time than it ever was. Specifically now,** | דער תכלית ועיקר העבודה פון דירה בתחתונים איז אין דער היינטיקער צייט א סך מער ווי אמאל; דוקא איצט, |
| 13 | **in a time of darkness and hiddenness, and especially in this country, where people chase after physical things,** *The talk was given in New York, in 1961.* | אין א זמן פון חושך והעלם, און בפרט אין דער מדינה, וואו מ'יאגט זיך נאך גשמיות, |
| 14 | **and after the kind of physical things that keep changing, until it shows even in clothing:** *Footnote 30: the discourse "Mizmor shir chanukas," Likkutei Torah, end of Berachah.* | נאך אזעלכע גשמיות וואס שטייען אין ענדערונגען, ביז דאס דריקט זיך אויס אפילו אויך[30] אין לבושים, |
| 15 | **every day a person must have different clothes, and if he does not, he thinks something is lacking.** | אז יעדן טאג דארף מען האבן אן אנדער לבוש, און אויב מען טוט ניט אזוי מיינט מען אז עס פעלט אין שלימות. |
| 16 | **Right here and right now, the main work is to take the things that change the most and make them a home and a vessel for "I, Havayah, have not changed."** *Footnote 31: Malachi 3:6. Havayah is the four-letter Name of G-d. The G-d who does not change, at home in the most changing place.* | איז דוקא דא און איצט איז דער עיקר העבודה צו מאכן פון די ענינים וואס שטייען ביותר אין שינויים א דירה און א כלי צו "אני הוי' לא שניתי".[31] |

DEEP DIVE

## The pleasure of the Creator

Pirkei Avos says one hour of teshuvah and good deeds in this world is better than all the life of the World to Come. How can that be? The World to Come is the reward, the highest pleasure a soul can have. Chassidus answers: that pleasure belongs to the created being, the soul. Teshuvah and good deeds give pleasure to the Creator. And there is no comparison between the created and the Creator. The Rebbe uses the same logic for the two lines. Working on your own soul is like the World to Come: it is good for you. Working in the world builds G-d's home, and that gives Him pleasure. So "days" outweighs "old." Then the Rebbe speaks about 1961, in America, where people chased new things and wanted different clothes every day. The more a place runs on change, the more it is the right place to bring the G-d who says, "I have not changed."

REVIEW

- **Why is one hour of teshuvah better than the World to Come?** It gives pleasure to the Creator, not only to the created.
- **Why does this matter more "here and now"?** Because this time and place run on constant change, and that is where G-d wants a home.

TALKING POINTS

- What changes most in the world around you? What would it mean to bring G-d there?

TAKE IT WITH YOU

Both lines, but the main stress is on the world, because that is what G-d wants. The more things change, the more they need Him.

SECTION ט · IDEA 5

# The mitzvos that wobble are your mission

ט

THE BIG IDEA

The mitzvos that keep slipping are not a sign to give up on them. They are a sign that this is your mission.

BEFORE YOU LEARN

The lesson now turns to your own mitzvos. The Rebbe first gives two strong arguments for the wrong choice, then answers them.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

| | | |
|---|---|---|
| ראיה | ראי׳ | a proof (final letter shortened) |
| האר״י זכרונו לברכה | האריז״ל | the Arizal, Rabbi Yitzchak Luria, of blessed memory |
| חס ושלום | ח״ו | G-d forbid |

| | | |
|---|---|---|
| 1 | **The service of "come into days" must be not only in dealing with someone else,** | די עבודה פון "בא בימים" דארף זיין ניט נאר בנוגע צו טאן מיט א צווייטן, |
| 2 | **but also in dealing with oneself.** | נאר אויך בנוגע צו טאן מיט זיך אליין. |
| 3 | **Every Jew has certain mitzvos that he keeps steadily and lastingly. For one person it is the mitzvah of tzedakah,** | יעדער איד האט געוויסע מצוות וועלכע ער איז מקיים שטאנדהאפטיק און דויערהאפטיק: ביי איינעם איז עס די מצוה פון צדקה, |
| 4 | **which he is most used to; for another it is the mitzvah of Krias Shema,** | וואס אין איר איז ער מער איינגעוואוינט; ביי א צווייטן איז עס די מצוה פון קריאת שמע, |
| 5 | **which he is always careful about; and for a third it is another mitzvah.** | וואס אין איר איז ער שטענדיק אפגעהיט, און ביי א דריטן איז עס אן אנדער מצוה. |
| 6 | **But there are mitzvos that a Jew does not keep evenly all the time; they change with him from time to time,** | פאראן אבער מצוות וועלכע דער איד איז ניט מקיים אלע מאל גלייך, נאר זיי ענדערן זיך ביי אים פון צייט צו צייט, |
| 7 | **and not all times are the same. For these mitzvos he must work very hard to keep them as they should be kept.** *"Harevenen" is the Yiddish word for hard, sweaty work.* | און ניט אלע צייטן זיינען גלייך. אויף די מצוות דארף ער א סך הארעווען אויף צו מקיים זיין זיי ווי עס דארף צו זיין. |

| | | |
|---|---|---|
| 8 | **So a person might think: why should I work so hard on things that do not hold with me?** | קען מען דאך טראכטן: צוליב וואס זאל איך הארעווען אויף די ענינים וואס האלטן זיך ניט ביי מיר? |
| 9 | **It is better to put my effort and energy into the things that do last with me,** ס'איז *is short for* עס איז, *"it is."* | ס'איז דאך בעסער צו אריינלייגן מיין יגיעה און השתדלות אין די ענינים וואס האבן ביי מיר יא א קיום, |
| 10 | **and that way I can get more done. And more than that:** | און דורך דעם קען איך דאך מער אויפטאן. נאך מער: |
| 11 | **the fact that these certain mitzvos last with him and do not change is (seemingly, or truly)** | דערפון וואס די געוויסע מצוות האבן ביי אים מער קיום און ווערן ביי אים ניט געענדערט איז דאך (לכאורה אדער באמת) |
| 12 | **a proof that they are bound more deeply to the point of his soul,** | א ראי' אז זיי זיינען טיפער פארבונדן מיט נקודת נפשו, |
| 13 | **to his point of Jewishness, which is above change. So logic says** | מיט זיין נקודת היהדות וואס זי איז העכער פאר שינויים -במילא איז דאך דער שכל מחייב, |
| 14 | **that it pays to use one's strengths on the things that are bound to the point of his soul.** *Two good-sounding arguments: one from efficiency, one from depth.* | אז עס לוינט זיך בעסער צו אויסנוצן די כוחות אויף די ענינים וואס זיינען פארבונדן מיט נקודת נשמתו. |
| 15 | **But we have the instruction that the main service is "come into days":** | האבן מיר אבער די הוראה, אז דער עיקר העבודה איז "בא בימים", |
| 16 | **it is specifically through the work in things that change that the purpose of a dwelling below is carried out.** | דוקא מיט דער עבודה אין די זאכן וואס שטייען אין שינויים, פירט מען אויס די כוונה פון דירה בתחתונים. |
| 17 | **As it says in the writings of the Arizal, and as is explained in Chassidus, every soul has its own particular mitzvah,** *Footnote 32: Iggeres HaKodesh 7, and talks of the Previous Rebbe. The Arizal is Rabbi Yitzchak Luria, the great teacher of Kabbalah.* | ווי עס שטייט אין כתבי האריז"ל און ס'איז מבואר אין חסידות[32], אז יעדער נשמה האט איר באזונדערע מצוה, |

| | | |
|---|---|---|
| 18 | **a task to accomplish in particular matters, through which it fulfils the purpose of its coming down into this world.** | אן אויפגאבע אויפצוטאן אין ספעציעלע ענינים, וואס דורך זיי פירט זי אויס דעם תכלית פון איר אראפקומען אין עולם הזה. |
| 19 | **And the very fact that certain matters come hard to a Jew is a proof that his main task lies in them;** | און פון דעם גופא וואס געוויסע ענינים קומען דעם אידן אן שווער איז א באווייז אז אין זיי באשטייט דוקא זיין עיקר אויפגאבע; |
| 20 | **because they are his main mission, the yetzer hara sets itself more strongly against them, so as not to let them be carried out.** *Footnote 33 points to an earlier talk in this volume, on Bereishis.* | ווייל זיי זיינען עיקר תפקידו, שטעלט זיך דער יצר הרע שטארקער קעגן זיי, ניט צו דערלאזן זייער דורכפירונג[33]. |
| 21 | **And this is asked of every Jew: he should not despair because certain matters of Torah** | און דאס מאנט מען ביי יעדן אידן: ער זאל ניט מיואש ווערן דערפון וואס געוויסע ענינים פון תורה |
| 22 | **and mitzvos are not steady enough with him, and he feels them weaken from time to time.** | און מצוה זיינען ביי אים ניט געגוג דויערהאפט און ער פילט אין זיי אן אפשוואכונג פון צייט צו צייט; |
| 23 | **And even if, G-d forbid, doubts fall into his mind in matters of faith, he must not despair over that either. On the contrary,** | און אפילו אויב עס פאלן אים אריין ח"ו ספיקות אין ענינים פון אמונה, דארף ער אויך דערפון ניט ווערן ביאוש, נאר אדרבה, |
| 24 | **he should work hard to strengthen all these very things that change with him, and if he does so, he will certainly be helped from Above.** | ער זאל הארעווען אויף צו פארשטארקן אט־די אלע ענינים וואס ענדערן זיך ביי אים -און אז ער וועט אזוי טאן, וועט מען אים געוויס העלפן מלמעלה. |

DEEP DIVE

## Every soul has its own mitzvah

The Arizal taught that every soul comes down to this world with a special task. All Jews are bound to all 613 mitzvos, but each soul has particular things that only it is meant to fix. How do you find yours? The Rebbe gives a surprising sign: look at what comes hardest to you. The yetzer hara does not waste its strength fighting things that do not matter. It pushes hardest against the mitzvah that is your real mission. So a mitzvah that keeps slipping is not proof that it "isn't you." It is a sign that it is yours. The Rebbe first states the opposite view fairly. It makes sense to invest where you are strong, and steady mitzvos seem closer to the core of your soul. But this is "come into days" inside yourself: your changing, unsteady parts are the "lower world" in you, where G-d most wants a home.

REVIEW

- **What are the two arguments for focusing on steady mitzvos?** You will get more done, and steady mitzvos seem closer to your soul.
- **What is the answer?** Each soul has its own mission, and the hard places are where it lies. That is why the yetzer hara fights them.

TALKING POINTS

- Name a mitzvah that is steady for you and one that is not. What would it take to steady the second one?
- Why would the yetzer hara push hardest on your real mission?

TAKE IT WITH YOU

Your shaky mitzvos are your mission. Do not give up on them. Strengthen them, and you will be helped from Above.

SECTION י · IDEA 5

# The three answers

ל

THE BIG IDEA

Tamim means both lines joined. That wholeness reaches the "years," the changing things. Sarah is the example because she and Avraham began it.

BEFORE YOU LEARN

Get out your three questions from Section א. This section answers them one by one.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

| | | |
|---|---|---|
| חכמינו זכרונם לברכה | חז"ל | our Sages, of blessed memory |
| שנותיה | שנותי' | her years (final letter shortened) |

| | | |
|---|---|---|
| 1 | **Now the wording of our Sages' saying "just as they are whole, so their years are whole" will become clear,** | איצט וועט קלאר ווערן דער לשון פון מאמר רז"ל "כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים", |
| 2 | **and also what the title "temimim" adds over the title "tzaddikim":** *Footnote 34: the Ritva says a tamim is whole toward people, a tzaddik toward G-d. In the sefiros, tamim is Malchus, which gathers all the sefiros above it.* | און אויך די מעלה פון תואר "תמימים" אויף דעם תואר "צדיקים"[34]: |
| 3 | **"tzaddikim" can also describe people who do their service in Torah and mitzvos in one line only,** | צדיקים קען מען אויך אנרופן די וואס טוען זייער עבודה אין קיום התורה און מצוות בלויז אין איין קו, |
| 4 | **as it was in the "two thousand years of Tohu." But what the title "temimim" adds is that what they do is a wholeness,** | ווי ס'איז געווען אין די "שני אלפים תוהו". אבער דער אויפטו פון תואר תמימים איז, אז זייער טאן איז א גאנצקייט, |
| 5 | **in both lines together: the way that began with the "two thousand years of Torah."** *This answers the second question.* | אין ביידע קוים צוזאמען, דער סדר וואס עס האט זיך אנגעהויבן מיט די "שני אלפים תורה". |
| 6 | **And so it is also clear why "they are whole" is a cause of "their years are whole." Just as they are "whole,"** | און דערפאר איז אויך פארשטאנדיק וואס "הן תמימים" איז א סיבה אויף "שנותם תמימים": כשם ווי זיי זיינען "תמימים", |

| | | |
|---|---|---|
| 7 | **meaning their service is whole, and they make whole and unite the two lines that are opposite to each other,** | אז זייער עבודה איז א תמימה, און זיי מאכן גאנץ און פאראייניקן די צוויי קוים וואס זיינען קעגנגעזעצט איינער צום צווייטן, |
| 8 | **so too "their years are whole": even "their years" (shanah, a year, comes from shinui, change), the very lowest, changing things, they make whole.** *This answers the third question.* | אזוי איז אויך "שנותם תמימים", אז אויך "שנותם" (שנה מלשון שינוי), די סאמע נידעריקסטע ענינים המשתנים מאכן זיי פאר תמימים. |
| 9 | **And that is why our Sages describe Sarah (at her passing) with the quality of "temimim,"** | און דעריבער זיינען די חז"ל מתאר שרה'ן (ביי איר פטירה) מיט דער מעלה פון תמימים, |
| 10 | **because from Avraham and Sarah began the preparation for the giving of the Torah, the "two thousand years of Torah," the way of serving with a Torah that is "whole": wholeness and the uniting of different lines.** *This answers the first question. The verse says "The Torah of G-d is temimah, whole" (Tehillim 19:8).* | ווייל פון אברהם ושרה האט זיך אנגעהויבן די הכנה צו מתן תורה, "שני אלפים תורה", דער סדר העבודה פון תורה תמימה, די גאנצקייט און פאראייניקונג פון פארשידענע קוים. |
| 11 | **This also fits the simple explanation mentioned earlier: the reason the Midrash tells** | דאס איז אויך מתאים מיט דעם פירוש הפשוט וואס מ'האט פריער דערמאנט, אז דער טעם וואס דער מדרש דערציילט, |
| 12 | **that Sarah had whole years is the new point that although "her soul flew away" because of the news of the Akeidah,** | אז ביי שרה'ן איז געווען שנים תמימות, צוליב דער נייעס, וואס הגם אז "פרחה נשמתה" צוליב בשורת העקידה, |
| 13 | **even so her years were whole. So it is also in the inner meaning, as said earlier: "her soul flew away"** | איז פונדעסטוועגן געווען שנותי' תמימות - איז עס אזוי אויך אין פנימיות הענין, ווי געזעדט פריער: "פרחה נשמתה", |
| 14 | **is a movement of the soul's longing to leave, out of the world and pulled upward, so it is not of the kind of "come into days,"** *This longing is called klos hanefesh, the soul "expiring" toward G-d.* | איז א תנועה פון כליון, ארויס פון וועלט און ציען זיך צו העכער, איז עס דאך ניט אין סוג פון "בא בימים", |
| 15 | **of acting in the world, but of the kind of "old, who acquired wisdom." So the Midrash stresses that even so,** | פון טאן אין וועלט, נאר אין סוג פון "זקן שקנה חכמה"; שטרייכט ער אונטער דעריבער אין מדרש, אז פונדעסטוועגן, |

| | | |
|---|---|---|
| 16 | **together with that, her years were whole too: the service of "come into days."** *Even her passing joined both lines.* | צוזאמען דערמיט איז ביי איר אויך געווען שנותי׳ תמימות, די עבודה פון "בא בימים". |

DEEP DIVE

## Shanah and shinui: year and change

The Hebrew word for year, "shanah," shares its root with "shinui," change. A year is a full cycle of change: seasons come and go, things grow and wear out. So when the Midrash says "their years are whole," the Rebbe reads it as "their changes are whole." People who are tamim, who join the inner line and the outer line, are able to make even the lowest, changing parts of life whole. Now the three questions close. What does tamim add to tzaddik? A tzaddik can serve in one line, as in the era of Tohu; a tamim joins both. Why does being tamim cause whole years? Because joining opposites is the power that reaches into the changing world. Why Sarah? Because she and Avraham began the era of Torah, which is called "Toras Hashem temimah," a whole Torah. Even her passing, when her soul flew upward, came together with years that were whole below.

REVIEW

- **What does "tamim" add to "tzaddik"?** A tzaddik can serve in one line. A tamim joins both lines.
- **What word is "shanah" connected to?** "Shinui," change.
- **Why is Sarah the example?** With Avraham and Sarah, the era of a whole Torah began.

TALKING POINTS

- Which of the three answers surprised you most?
- How can a person make the changing parts of life "whole"?

TAKE IT WITH YOU

Tamim means joining both lines, and that reaches even the changing "years." Sarah and Avraham began it.

SECTION יא · IDEA 5

# Shabbos Mevarchim Kislev

יא

THE BIG IDEA

Kislev is the month of the inner Torah, and the inner Torah is where the two lines are fully joined, with no arguments, only peace.

BEFORE YOU LEARN

A short closing that ties the sicha to the Shabbos it was said on.

NEW IN THIS SECTION חידושי יא

| | | |
|---|---|---|
| בהנ"ל | הנזכר לעיל | mentioned above (בהנ"ל: in light of the above) |
| ש"פ | שבת פרשת | Shabbos of the parsha |
| מבה"ח | מברכים החודש | blessing the new month |
| תשכ"ב | ה'תשכ"ב | the year 5722 (1961–62) |

| | | |
|---|---|---|
| 1 | **In light of the above one can also point out a special connection to this year's calendar: this Shabbos is also Shabbos Mevarchim of the month of Kislev,** *the Shabbos before a new month, when the month is blessed,* | מ'קען אויך זאגן בהנ"ל א ספעציעלע שייכות לויט דער קביעות פון האי־יאר, וואס דער שבת איז אויך שבת מברכים חודש כסלו, |
| 2 | **the third month, in which the inner part of the Torah was revealed.** *Footnote 35: the third month from Nissan, Sivan, brought the revealed Torah; the third month from Tishrei, Kislev, brought the inner Torah.* | דער חודש השלישי[35] אין וועלכן ס'איז נתגלה געווארן פנימיות התורה, |
| 3 | **And the inner part of the Torah is the complete integration of both lines, as the Zohar says about the inner Torah:** *Footnote 36: Zohar III, 124b, brought and explained in Iggeres HaKodesh 26.* | און ענין פון פנימיות התורה איז דאך די שלימות ההתכללות פון ביידע קוים, ווי עס שטייט אין זוהר[36] אויף פנימיות התורה: |
| 4 | **"There is no difficulty there from the side of evil, and no disputes from the spirit of impurity." There, there are no questions and no disputes, only peace and integration.** | "דלית תמן לא קשיא מסטרא דרע ולא מחלוקות מרוח הטומאה", דארט זיינען ניטא קיין קשיות און קיין מחלוקות, נאר שלום והתכללות. |
| 5 | **(From the talk of Shabbos Parshas Chayei Sarah, Shabbos Mevarchim Kislev, 5722)** *That is 4 November 1961.* | (משיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, תשכ"ב) |

DEEP DIVE

## The third month

The Torah was given in Sivan, the third month counted from Nissan. Footnote 35 points out that Kislev is the third month counted from Tishrei. Nissan is linked to tzaddikim, and the third month from it brought the revealed Torah at Sinai. Tishrei is linked to baalei teshuvah, and the third month from it brought the inner Torah, Chassidus, revealed with the Alter Rebbe's release on Yud-Tes Kislev. The Zohar says that in the inner Torah there are no questions and no arguments. Why? In the revealed Torah, two opinions often argue, and each holds one side. In the inner Torah each idea is seen from a place where opposites fit together. That is the fullest kind of peace, and the fullest kind of being tamim. So the sicha ends where it began: Shabbos Chayei Sarah that year was also the Shabbos that blesses Kislev.

REVIEW

- **What was revealed in Kislev?** The inner part of the Torah.
- **What does the Zohar say about it?** There are no questions and no arguments there, only peace.

TALKING POINTS

- Why would the inner Torah have no arguments?

TAKE IT WITH YOU

Kislev brought the inner Torah, the place of full peace between opposites.

# The sicha on one page

The Midrash says that just as the righteous are "whole," so their years are "whole," and it gives Sarah as the example. The Rebbe asks three questions and answers them through a second Midrash, about Avraham, who was both "old" and "come into days." "Old" means wisdom acquired: making yourself whole. "Come into days" means every day filled with mitzvos: making the world whole, especially the parts that change. These are opposite paths. Before Avraham, in the era of Tohu, each tzaddik walked one line. Avraham was the first to join them, and that joining is what Torah is: peace between opposites. Both lines are needed, but the main stress is on the world, because that gives pleasure to the Creator. And inside each person, the mitzvos that keep slipping are the soul's own mission. Now the answers: "tamim" means both lines joined; that wholeness reaches the "years," the changing things; and Sarah is the example because with her and Avraham the era of a whole Torah began.

## Three questions to discuss

- The Rebbe says the mitzvah that is hardest for you may be your mission. Do you agree? How would you know?
- Think of someone you know who is "whole" in the way this sicha describes. What do they do that joins the two lines?
- The Rebbe spoke about clothes that change every day. What is the same kind of thing in your world today, and how could it become a home for G-d?

# Every abbreviation, א to ת

Every abbreviation and short form in the Rebbe's text, in Hebrew alphabetical order. Some are Yiddish contractions.

| | | |
|---|---|---|
| אא"וו | און אזוי ווייטער | Yiddish: and so on |
| אריז"ל | האר"י זכרונו לברכה | the Arizal, Rabbi Yitzchak Luria, of blessed memory |
| ד. ה. | דאס הייסט | Yiddish: that is, meaning |
| ה' | שם הוי"ה | the Name of G-d, read "Hashem" |
| הוי' | הוי"ה | the four-letter Name of G-d, read "Havayah" |
| הי' | היה | was (final letter shortened) |
| הנ"ל | הנזכר לעיל | mentioned above (בהנ"ל: in light of the above) |
| הקב"ה | הקדוש ברוך הוא | the Holy One, blessed be He |
| וגו' | וגומר | and so on: the verse continues |
| וכו' | וכולי | and so on |
| ח"ו | חס ושלום | G-d forbid |
| חז"ל | חכמינו זכרונם לברכה | our Sages, of blessed memory |
| מ' | מען | Yiddish contraction: one, people (מ'קען = one can) |
| מבה"ח | מברכים החודש | blessing the new month |
| ס' | עס | Yiddish contraction: it (ס'איז = it is) |
| עזרי' | עזריה | Azaryah, a name (final letter shortened) |
| ר' | רבי | Rabbi |
| ראי' | ראיה | a proof (final letter shortened) |
| רז"ל | רבותינו זכרונם לברכה | our Sages, of blessed memory |
| רמב"ם | רבי משה בן מימון | Rambam, Maimonides |
| שנותי' | שנותיה | her years (final letter shortened) |
| ש"פ | שבת פרשת | Shabbos of the parsha |
| תרי"ג | שש מאות ושלש עשרה | the number 613 (the 613 mitzvos) |
| תשכ"ב | ה'תשכ"ב | the year 5722 (1961–62) |

# The Rebbe's 36 footnotes

Each footnote is given in Hebrew as printed, with a short English guide below it. AS CITED: given as the printed edition cites it; not independently checked against the source.

**1**

ב"ר פנ"ח, א.

AS CITED Bereishis Rabbah 58:1.

**2**

תהלים לז, יח.

AS CITED Tehillim 37:18.

**3**

שמות כג, כו.

AS CITED Shemos 23:26.

**4**

ראה ב"ר פס"ג, יב: ה' שנים שמנע הקב"ה מחייו.

AS CITED See Bereishis Rabbah 63:12: the five years G-d withheld from his (Avraham's) life.

**5**

מבשורה המצערת שנעקד (ב"ר פנ"ח, ה. וראה פדר"א פל"ב). או מרוב שמחה (כפירוש ריב"א עה"ת - ומביא דוגמא מכתובות סב, ב -או כמסופר בס' הישר).

AS CITED From the painful news that he (Yitzchak) had been bound (Bereishis Rabbah 58:5; see Pirkei deRabbi Eliezer ch. 32). Or from too much joy (Riva on the Torah, with an example from Kesubos 62b; or as told in Sefer HaYashar).

**6**

פ"י.

AS CITED Chapter 10 (of Tanya).

**7**

ב"ר פנ"ט, ו.

AS CITED Bereishis Rabbah 59:6.

**8**

ברכות כח, א.

AS CITED Berachos 28a.

**9**

יחזקאל לג, כד. וראה פירוש הצ"צ ע"פ זה (נעתק בסה"מ השי"ת ע' 144).

AS CITED Yechezkel 33:24. See the Tzemach Tzedek's explanation of it (copied in Sefer HaMaamarim 5710, p. 144).

**10**

שמו"ר פט"ו, כו. ב"ר פ"ב, ג.

AS CITED Shemos Rabbah 15:26; Bereishis Rabbah 2:3.

**11**

ע"ז ט, א.

AS CITED Avodah Zarah 9a.

**12**

קדושין לב, ב (וכגירסת התו"כ, וכבפרש"י - ל' נוטריקן. וכפי שמדייק בזה בטעמי מצות ס"פ קדושים - כי הוא נקרא זה).

AS CITED Kiddushin 32b, with the reading and Rashi's explanation that the word is an acrostic; see also Taamei HaMitzvos, end of Kedoshim.

**13**

ראה זח"א רכד, א. תו"א טז, א. עט, ב. יהל אור קלט, טז, ה.

AS CITED See Zohar I, 224a; Torah Ohr 16a and 79b; Yahel Ohr on Tehillim 139:16.

**14**

ראה תניא פכ"ג ופל"ז. אגה"ק סו"ס כ'.

AS CITED See Tanya chs. 23 and 37; Iggeres HaKodesh, end of 20.

15 ראה ירושלמי ברכות פ״א ה״א. ונתבאר בארוכה בס׳ החקירה להצ״צ בהקדמה (הוא ד״ה שאו מרום עיניכם. נדפס בהוספות לס׳ הנ״ל) ובח״א פ״ג. המשך מים רבים תרל״ו פל״ג.

AS CITED See Yerushalmi Berachos 1:1; explained at length by the Tzemach Tzedek (Sefer HaChakirah) and in Hemshech Mayim Rabbim 5636, ch. 33.

16 סוטה ט, א.

AS CITED Sotah 9a.

17 כריתות ה, ב. רמב״ם פ״ד מהלכות בית הבחירה ה״א.

AS CITED Kereisos 5b; Rambam, Laws of the Chosen House 4:1.

18 תניא פל״ו.

AS CITED Tanya ch. 36.

19 ר״פ בראשית סד״ה הלא לך למנדע. ופ׳ אמור ד״ה אח״כ פי׳ לי. ופ׳ בחוקותי ד״ה ביום הנוכר. ובכ״מ.

AS CITED Maggid Meisharim, in several places (Bereishis, Emor, Bechukosai, and elsewhere).

20 ראה לעיל פ׳ לך לך ובהמצוין שם.

AS CITED See the earlier talk on Parshas Lech Lecha (in this volume) and the sources there.

21 שמו״ר פי״ב, ג.

AS CITED Shemos Rabbah 12:3.

22 ראה ד״ה והארץ היתה תהו תקס״ח. לקו״ת אמור ביאור ע״פ והניף.

AS CITED See the discourse "Veha'aretz haysah tohu" (5568) and Likkutei Torah, Emor.

23 יבמות סג, ב.

AS CITED Yevamos 63b.

24 וא״ז סותר למרז״ל עד אברהם הי׳ העולם מתנהג באפילה, אף שגם בשני אלפים תהו היו צדיקים שעיקר עבודתם הי׳ להאיר את העולם - דכיון שהי׳ חסר להם בהעבודה דזקן שקנה חכמה (דבקנין, הדבר הוא כמו שהוא בכל תקפו וכו׳, ורק שיצא מרשות לרשות (עיין תו״א ר״פ משפטים)), וכיון שאין החכמה (אור) בקנין אצלם פשיטא שאין יכולים להמשיכה באופן ודרגא דקנין בעולם כ״א בהתלבשות והעלמות וכו׳. וה״ז אפילה עדיין.

AS CITED This does not contradict the Sages' saying that until Avraham the world was run in darkness. The tzaddikim who worked to light up the world lacked "acquired" wisdom, so the light they drew down stayed clothed and hidden. That is still darkness.

25 סוף הלכות חנוכה.

AS CITED End of the Laws of Chanukah (Rambam).

26 ראה זח״ג נג, ב.

AS CITED See Zohar III, 53b.

27 קהלת א, יח.

AS CITED Koheles 1:18.

28 ראה קה״ר פ״א, יג. שע״ת לר״י ב, כו. בחיי ס״פ חיי שרה.

AS CITED See Koheles Rabbah 1:13; Shaarei Teshuvah of Rabbeinu Yonah 2:27; Rabbeinu Bachya, end of Chayei Sarah.

29 אבות פ״ד, מי״ז. וראה המשך וככה תרל״ז פי״ב.

AS CITED Avos 4:17. See also Hemshech VeKachah 5637, ch. 12.

30 ראה רד"ה מזמור שיר חנוכת (לקו"ת ס"פ ברכה).

AS CITED See the discourse "Mizmor shir chanukas" (Likkutei Torah, end of Berachah).

31 מלאכי ג, ו.

AS CITED Malachi 3:6.

32 אגה"ק סוס"ז. שיחת שושן פורים ה'ש"ת. קונטרס י"ב תמוז ה'תש"ח (בסה"מ תש"ח).

AS CITED Iggeres HaKodesh, end of 7; talk of Shushan Purim 5700; Kuntres Yud-Beis Tammuz 5708.

33 ראה ג"כ לעיל פ' בראשית.

AS CITED See also the earlier talk on Parshas Bereishis (in this volume).

34 להעיר מפי' הריטב"א ע"ז ו, רע"א: תמים לבריות צדיק אצל הקב"ה. ובספירות: צדיק עליון או צדיק תחתון. תמים - ספי' המל'; כנס"י כונסת כל הספירות שלמעלה הימנה. וראה שיחת כ"א כסלו תער"ג (תו"ש ע' קעח ואילך) - שהוא לכאורה באופן אחר מהנ"ל.

AS CITED Compare the Ritva on Avodah Zarah 6a: tamim toward people, tzaddik toward G-d. In the sefiros, tamim is Malchus, which gathers all the sefiros above it. See also the talk of 21 Kislev 5673, which seems to explain it differently.

35 ראה לקוטי שיחות ח"א פ' וישלח סעיף טז: שבחודש השלישי לניסן (צדיקים) הי' התגלות נגלה דתורה, ובחודש השלישי לתשרי (בעלי תשובה) הי' התגלות פנימיות התורה. עי"ש בארוכה.

AS CITED See Likkutei Sichos vol. 1, Vayishlach §16: in the third month from Nissan (tzaddikim) the revealed Torah was given; in the third month from Tishrei (baalei teshuvah) the inner Torah was revealed.

36 זח"ג קכד, ב. הובא ונתבאר באגה"ק סי' כו.

AS CITED Zohar III, 124b; brought and explained in Iggeres HaKodesh 26.

# Notes on the text

This is a sicha of the Rebbe, said on Shabbos Parshas Chayei Sarah, Shabbos Mevarchim Kislev 5722 (4 November 1961), and printed in the Rebbe's Yiddish in Likkutei Sichos, volume 3, pages 772–780.

**The original.** The Yiddish text, with its Hebrew quotations and its 36 footnotes, follows the printed Likkutei Sichos. It was compared word by word with a second, independently typeset witness. It is not reconstructed from memory. In this booklet it is divided into short rows by its own punctuation, and nothing in it is changed.

**The English.** The translation (bold) and the explanation woven into it (light italic) are the preparer's. They are not part of the printed edition. The same is true of the map, the deep dives, the review questions and the summaries.

**The footnotes.** All 36 footnotes are given as printed, marked AS CITED. The short English guides only say where each note points.

Teaching this to a class, a shiur, or your son? We prepare custom editions for schools and shiurim: matched to your schedule, with test preparation, father-and-son learning tracks, or your own choice of maamarim. hello@reshimu.ai